

NBP

Narodowy Bank Polski

Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

III kwartał 2020 r.

Sytuacja na rynku kredytowym

wyniki ankiety do przewodniczących komitetów kredytowych

III kwartał 2020 r.

Podsumowanie wyników ankiety

Obecna edycja Raportu obejmuje wyniki pełnego kwartału negatywnego oddziaływania pandemii COVID-19 na gospodarkę. W polityce kredytowej banków i popycie na kredyty pogłębiły się tendencje z I kwartału br. Zdecydowana większość banków zaostrzyła – często w znacznej skali – kryteria polityki kredytowej oraz gros warunków udzielania kredytów. W opinii respondentów niepewność co do dalszych gospodarczych i społecznych skutków rozprzestrzeniania się pandemii silnie obniżyła popyt na kredyt ze strony sektora niefinansowego, w tym szczególnie na kredyty dla małych i średnich przedsiębiorstw i kredyty konsumpcyjne.

Na III kwartał banki przewidują odwrócenie tendencji i nieznaczne złagodzenie polityki kredytowej oraz niewielki wzrost popytu we wszystkich kategoriach kredytów dla przedsiębiorstw i gospodarstw domowych.

Kredyty dla przedsiębiorstw

Polityka kredytowa: zaostrzenie przez większość banków kryteriów polityki kredytowej wobec przedsiębiorstw, silniejsze w przypadku sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) motywowane głównie pogorszeniem się sytuacji gospodarczej, w tym branż wrażliwych na oddziaływanie pandemii. Zaostrzenie większości warunków udzielania kredytów.

Popyt na kredyt: spadek popytu, spowodowany głównie niższym zapotrzebowaniem na finansowanie środków trwałych.

Oczekiwania na III kwartał 2020 r.: zakończenie zwiększania restrykcyjności i nieznaczne złagodzenie polityki kredytowej w niektórych segmentach kredytów dla przedsiębiorstw. Wzrost popytu, w tym szczególnie na kredyty krótkoterminowe dla obu grup przedsiębiorstw.

Kredyty mieszkaniowe

Polityka kredytowa: wyraźne zaostrzenie przez większość banków kryteriów polityki kredytowej, głównie ze względu na niepewność co do przyszłej sytuacji gospodarczej; zaostrzenie większości warunków udzielania kredytów, w szczególności podwyższenie wymaganego wkładu własnego i marży kredytowej.

Popyt na kredyt: istotny spadek popytu.

Oczekiwania na III kwartał 2020 r.: odwrócenie dotychczasowych tendencji – złagodzenie kryteriów polityki kredytowej; nieznaczny wzrost popytu.

Kredyty konsumpcyjne

Polityka kredytowa: silne zaostrzenie kryteriów polityki kredytowej przez niemal wszystkie banki wynikające głównie z obaw co do niekorzystnego rozwoju sytuacji gospodarczej w kraju; zaostrzenie wielu warunków udzielania kredytu.

Popyt na kredyt: silne pogłębienie spadku popytu.

Oczekiwania na III kwartał 2020 r.: zmiana dotychczasowej polityki kredytowej i jej złagodzenie. Zróżnicowane oczekiwania banków co do zmian popytu.

Wstęp

Celem ankiety jest określenie kierunku zmian polityki kredytowej, tj. kryteriów i warunków udzielania kredytów, a także zmian popytu na kredyty w polskim systemie bankowym. Kryteria udzielania kredytów są rozumiane jako ustalone przez bank minimalne standardy zdolności kredytowej, jakie musi spełnić kredytobiorca, aby uzyskać kredyt. Warunki udzielania kredytów są to cechy umowy kredytu uzgadniane przez bank i kredytobiorcę, w tym marża odsetkowa, pozaodsetkowe koszty kredytu, maksymalna kwota kredytu, wymagane zabezpieczenia i maksymalny okres kredytowania.

Ankieta została skierowana do przewodniczących komitetów kredytowych banków. Uzyskane odpowiedzi mogą nie uwzględniać stanowiska innych pionów banku niż pion kredytowy. Ankieta została przeprowadzona na początku lipca 2020 r. wśród 24 banków, których łączny udział należności od przedsiębiorstw i gospodarstw domowych w portfelu sektora bankowego wynosi około 88%.

Agregacja danych, które posłużyły do prezentacji wyników, polegała na policzeniu ważonych struktur procentowych odpowiedzi oraz procentu netto, czyli różnicy między odpowiedziami obrazującymi przeciwne tendencje. Zgodnie z przyjętą metodyką słowa określające ilość (większość, połowa, istotny odsetek banków, etc.) odnoszą się do ważonych struktur procentowych, a nie do liczby banków. Wyrażenie „większość banków” należy więc rozumieć jako „ważona aktywnością większość banków”. Szczegóły dotyczące metodyki obliczeń przedstawiono w załączniku nr 1.

Wyniki ankiety prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są ważone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie.

Począwszy od bieżącej edycji ankiety we wszystkich pytaniach zastosowano jednolitą bazę odniesienia przy liczeniu procentu netto, tj. wszystkie uczestniczące w ankiecie banki działające w danym segmencie rynku. Poprzednio za podstawę do liczenia struktur procentowych pytań dotyczących przyczyn zmian polityki kredytowej lub popytu na kredyt przyjmowano wyłącznie banki deklaruujące zmiany w tym zakresie. Dane prezentowane na wykresach (3, 5, 7, 8, 10, 11) zostały przeliczone wstecz.

Jeżeli nie zaznaczono inaczej, przytaczane w tekście liczby oznaczające banki raportujące daną zmianę polityki kredytowej bądź popytu na kredyt odnoszą się do procentu netto.

Poniżej przedstawiono tendencje w zakresie stosowanej przez banki polityki kredytowej oraz kształtowania się popytu w II kwartale 2020 r., jak również przewidywania banków na III kwartał 2020 r.

Kredyty dla przedsiębiorstw

W II kwartale 2020 r. zdecydowana większość ankietowanych banków zaostriżyła kryteria udzielania kredytów krótko- i długoterminowych dla dużych przedsiębiorstw (odpowiednio -68% i -74%, zob. wykres 1) oraz dla małych i średnich przedsiębiorstw (MSP) (odpowiednio -96% i -82%).

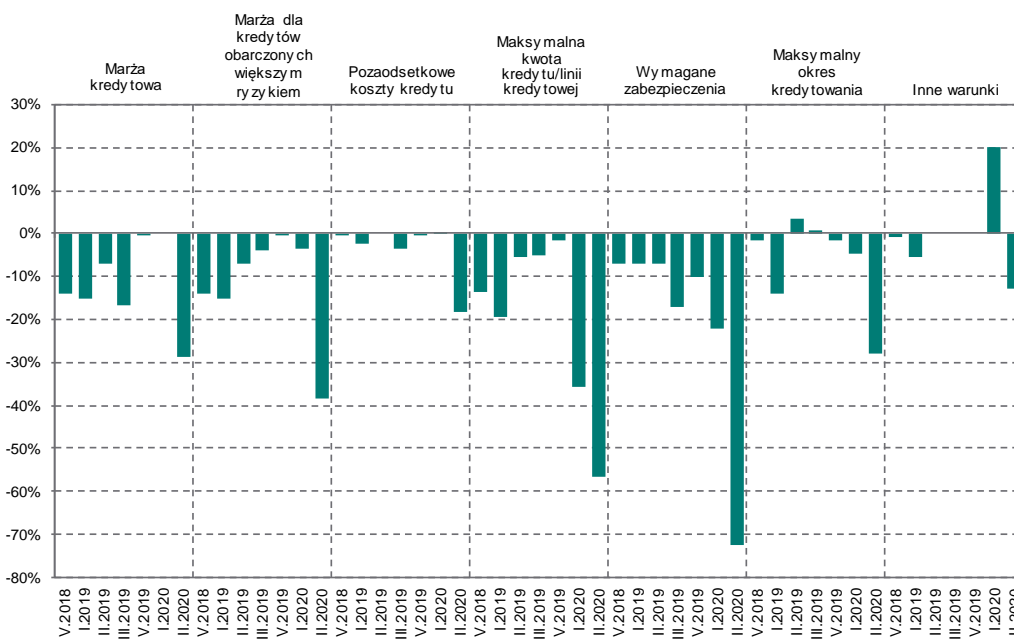
Wykres 1. Kryteria udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

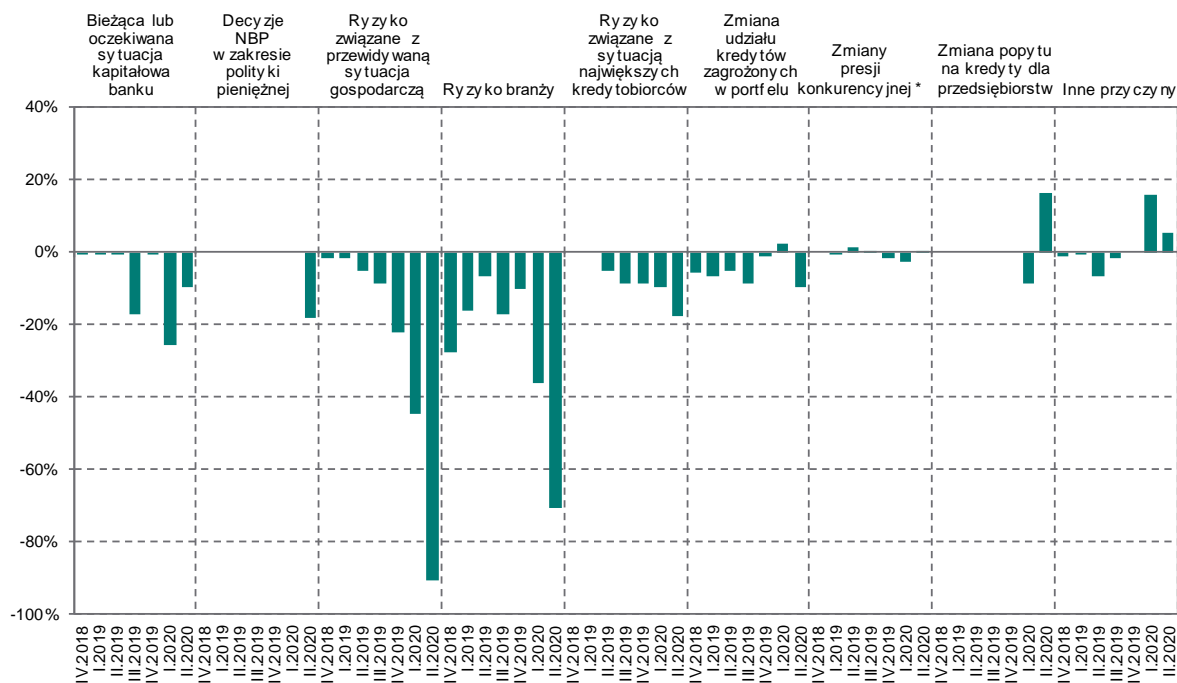
Wykresy zawarte w niniejszym opracowaniu przedstawiają *procent netto*. Dodatnią wartość procentu netto należy interpretować jako złagodzenie polityki kredytowej lub wzrost popytu na kredyty, a ujemną wartość procentu netto – jako zaostriżenie polityki kredytowej lub spadek popytu na kredyty. Szczegółowy opis metodyki obliczeń zawiera Załącznik 1.

Ankietowane banki zaostriżyły wszystkie objęte ankietą warunki przyznawania kredytów dla przedsiębiorstw (zob. wykres 2), m.in. podniosły marżę kredytową (-29%) i marżę dla kredytów obarczonych większym ryzykiem (-39%), podniosły wymagania dotyczące zabezpieczenia kredytów (-72%) i pozaodsetkowe koszty kredytu (-18%), obniżyły maksymalną kwotę kredytu (-57%) i skróciły maksymalny okres kredytowania (-28%). Ponadto banki wskazały na podjęcie innych działań niewymienionych w ankiecie, tj. zaostriżyły sposób szacowania ryzyka dla branż szczególnie wrażliwych na skutki pandemii COVID-19, umożliwiły kredytobiorcom skorzystanie z pozaustawowych wakacji kredytowych i prolongaty spłaty kredytu, a pojedyncze banki wprowadziły do oferty gwarancję płynnościową z Funduszu Gwarancji Płynnościowych. Banki wskazywały również, że w II kwartale ze względu na zmianę oceny skali wpływu pandemii na gospodarke, zmodyfikowały niektóre warunki udzielania kredytów dla sektora MSP – po znacznym zaostriżeniu w kwietniu wymogu na zabezpieczenie kredytów, w czerwcu zniesiono je pozostawiając tylko konieczność uzyskania dodatkowego zabezpieczenia w postaci gwarancji BGK dla nowych kredytów w branżach najmocniej dotkniętych skutki pandemii COVID-19 (transport, produkcja samochodów i części, sprzedaż pojazdów, produkcja mebli, usługi gastronomiczne, działalność kulturalna i rozrywkowa, turystyka).

Wykres 2. Warunki udzielania kredytów dla przedsiębiorstw

Wykres 3. Przyczyny zmian polityki kredytowej

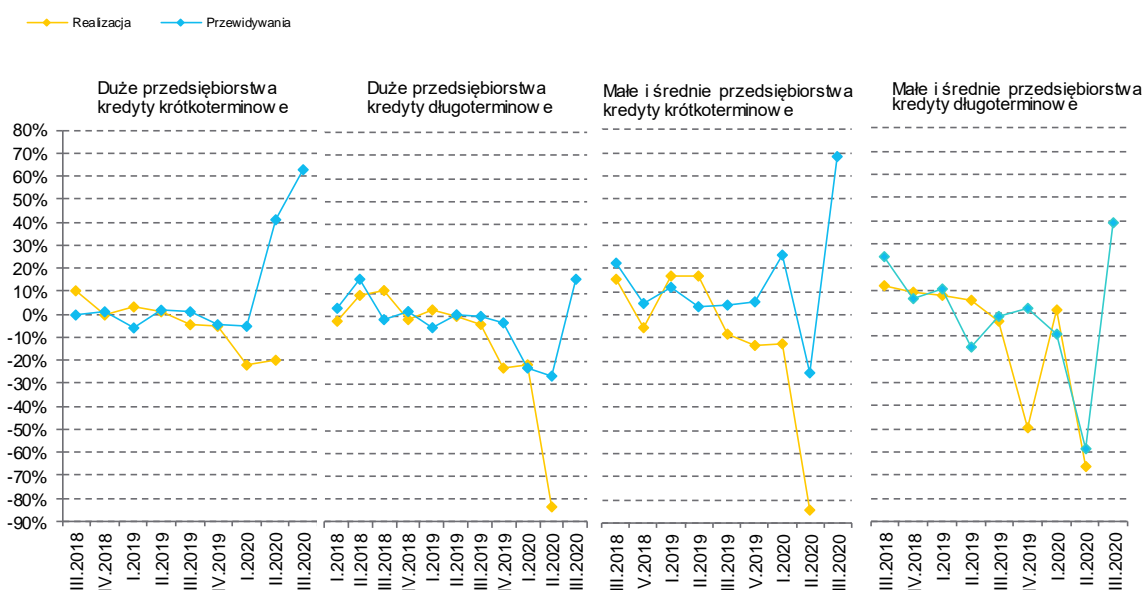
* Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków, nie-bankowych instytucji finansowych oraz rynków finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

Główną przyczyną zaostrzenia polityki kredytowej w II kwartale 2020 r. było ryzyko związane z sytuacją gospodarczą w kraju i w niektórych branżach¹ (-91% i -71%, zob. wykres 3). Banki uzasadniały zaostrzenie polityki kredytowej pogorszeniem się sytuacji największych kredytobiorców (-18%), decyzją NBP w zakresie polityki pieniężnej (-18%), pogorszeniem się bieżącej i oczekiwanej sytuacji kapitałowej banku (-10%), wzrostem udziału kredytów zagrożonych w portfelu kredytowym (-10%) oraz presji konkurencyjnej ze strony innych banków (-10%). Jako czynniki łagodzące politykę kredytową niektóre banki wskazały m.in. możliwość skorzystania przez przedsiębiorstwa z pomocy w ramach tarcz antykryzysowych.

W II kwartale 2020 r. banki uczestniczące w badaniu zauważyły bardzo duże osłabienie popytu na kredyty krótko- i długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw (-20% i -83%, zob. wykres 4) i dla małych i średnich przedsiębiorstw (-84% i -66%). W przypadku kredytów dla sektora MSP większość banków stwierdziła, że skala spadku popytu była znaczna². Opinie banków co do zmian popytu dużych przedsiębiorstw na krótkoterminowe kredyty były zróżnicowane, niektóre z nich wskazywały na znaczny bądź nieznaczny spadek (47%), inne natomiast na nieznaczny wzrost popytu (27%).

Wykres 4. Popyt na kredyty dla przedsiębiorstw

Banki, które odczuły spadek popytu na kredyty dla przedsiębiorstw, uzasadniały go głównie znacznym zmniejszeniem się zapotrzebowania na finansowanie środków trwałych i finansowanie fuzji i przejęć (odpowiednio -63% i -31%, zob. wykres 5), a także zaostrzeniem warunków i kryteriów udzielania kredytów (-23% i -18%). W opinii banków spadek popytu na kredyt wynikał również z dużej niepewności przedsiębiorstw co do zmian sytuacji gospodarczej spowodowanych pandemią COVID-19 (-39%), jak również wykorzystania przez przedsiębiorstwa alternatywnych źródeł finansowania, m.in. przy użyciu

¹ M.in. transport, produkcja i sprzedaż samochodów i części samochodowych, produkcja mebli, usługi gastronomiczne i hotelarstwo, działalność kulturalna i rozrywkowa, organizacja imprez masowych, turystyka, wynajem nieruchomości komercyjnych, handel detaliczny, budownictwo, edukacja, finanse i ubezpieczenia, obsługa rynku nieruchomości.

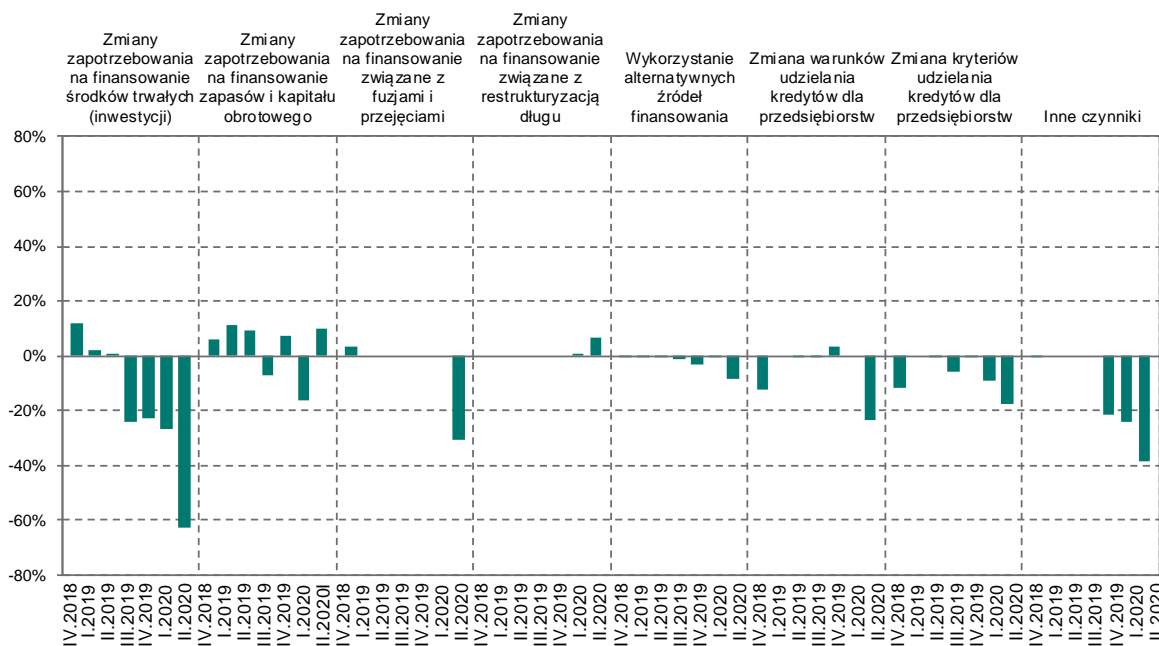
² W pytaniu o skalę zmian (spadek/wzrost) respondenci mają do wyboru odpowiedź znaczny/znaczna oraz nieznaczny/nieznaczna.

kredytu z niebankowych instytucji finansowych (-28%) i środków własnych (-16%). Wzrost popytu obserwowany przez pojedyncze banki wynikał ze wzrostu zapotrzebowania na finansowanie zapasów i kapitału obrotowego (10%) i finansowanie związane z restrukturyzacją długu (7%).

Na III kwartał 2020 r. banki przewidują zakończenie zwiększania restrykcyjności polityki kredytowej. W segmencie krótko- i długoterminowych kredytów dla dużych przedsiębiorstw banki planują niewielkie złagodzenie polityki (5% i 7%). W przypadku kredytów dla sektora MSP przewidywania banków są zróżnicowane. Procenty netto odnośnie do polityki kredytowej wobec MSP w III kwartale br. wynoszą około 11% dla kredytów krótkoterminowych i około -4% dla kredytów długoterminowych. Uwagę zwraca jednak, że w przypadku kredytów dla MSP porównywalne grupy banków prognozują zaostrzenie kryteriów udzielania kredytów krótko- i długoterminowych o znacznej skali (-15% i -24%), jak i ich nieznaczne złagodzenie (28% i 21%).

Banki prognozują pojawienie się większego popytu na kredyt dla dużych oraz małych i średnich przedsiębiorstw: wyraźnie silniejszego na kredyty krótkoterminowe (63% i 67% zob. wykres 4) niż długoterminowe (16% i 39%). Tylko pojedyncze banki oczekują spadku popytu we wszystkich kategoriach kredytów.

Wykres 5. Przyczyny zmian popytu na kredyt dla przedsiębiorstw

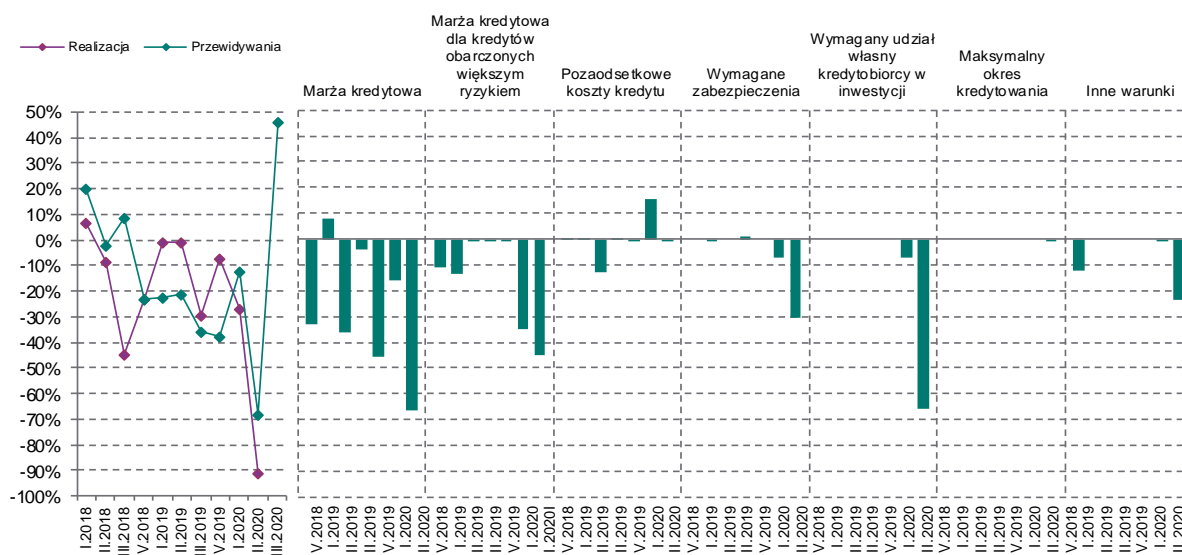
Kredyty dla gospodarstw domowych

Kredyty mieszkaniowe

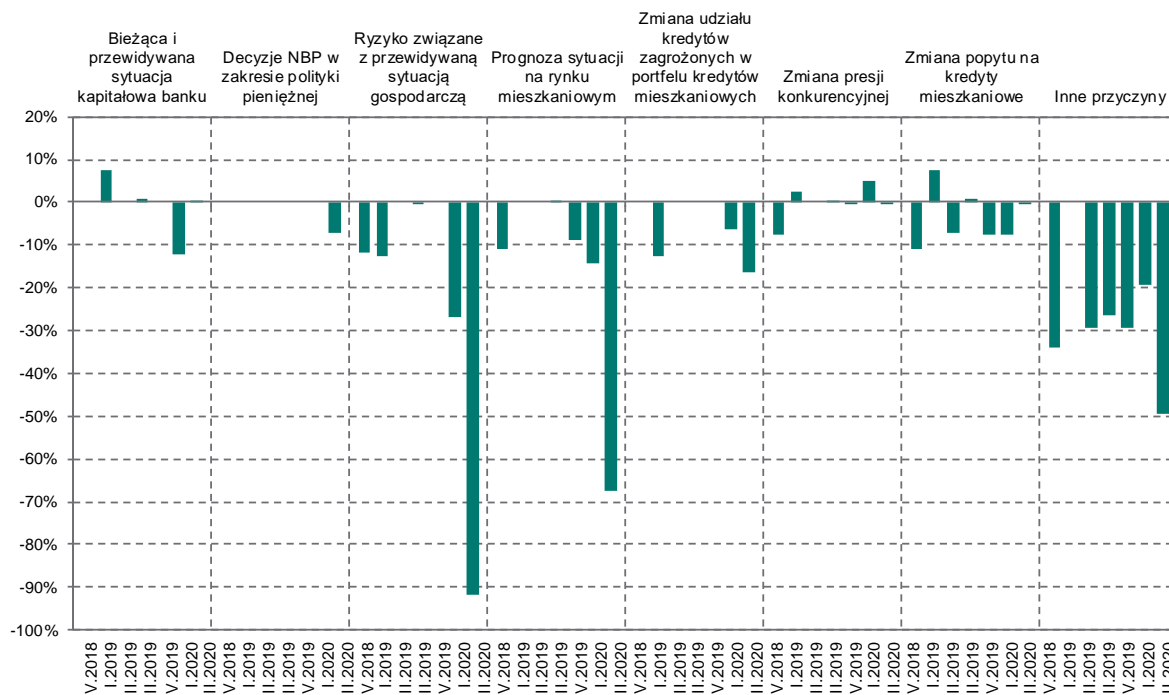
W II kwartale 2020 r. większość ankietowanych banków zastrzyła kryteria udzielania kredytów mieszkaniowych (-91%, zob. wykres 6), w tym 2/3 respondentów wskazało na zaostrenie o znacznej skali. Banki zastrzyły również niektóre warunki udzielania kredytów, m.in. podniosły marżę kredytową i marżę dla kredytów obciążonych wyższym ryzykiem oraz wymagania co do zabezpieczenia i udziału własnego kredytobiorców (odpowiednio -67%, -45%, -30% i -66%, zob. wykres 6). Banki wskazały również na zwiększenie restrykcyjności systemów wyznaczania zdolności kredytowej i zmniejszenie maksymalnej kwoty kredytu.

W opinii ankietowanych podmiotów na zaostrenie polityki kredytowej największy wpływ miało pogorszenie się prognoz sytuacji gospodarczej w kraju i na rynku mieszkaniowym (odpowiednio -92% i -67%, zob. wykres 7). Zacieśnienie polityki kredytowej wynikało również z pogorszenia się jakości portfela kredytów mieszkaniowych (-16%) i decyzji NBP w zakresie polityki pieniężnej (-7%) oraz z przyczyn nieobjętych ankietą, w tym m.in. wzrostu ryzyka rozprzestrzeniania się pandemii (-49%). Ponadto, wśród czynników nie objętych ankietą pojedyncze banki wskazały, że proces odmrażania gospodarki jest czynnikiem łagodzącym politykę kredytową.

Wykres 6. Kryteria i warunki udzielania kredytów mieszkaniowych

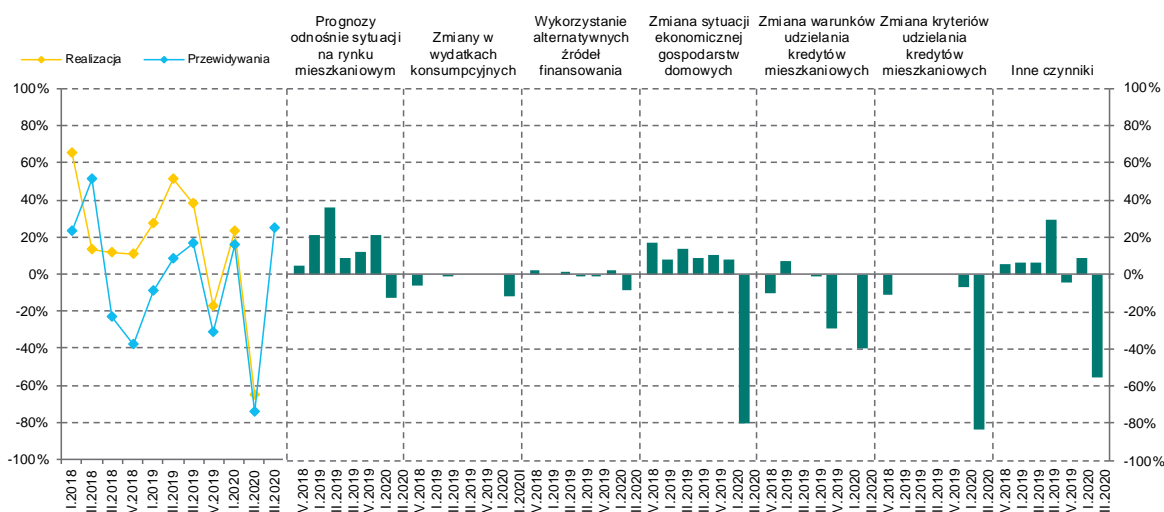

Wykres 7. Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty mieszkaniowe

*Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków, niebankowych instytucji finansowych oraz rynków finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

Wykres 8. Popyt na kredyty mieszkaniowe i przyczyny jego zmian

W II kwartale 2020 r. wyraźnie zmniejszył się popyt na kredyty mieszkaniowe (-66% zob. wykres 8), przy czym około połowy respondentów wskazało na spadek popytu o znacznej skali. W opinii ankieterów instytucji do spadku popytu przyczyniło się głównie pogorszenie sytuacji ekonomicznej gospodarstw

domowych (-80%, zob. wykres 8), a także zaostrzenie kryteriów i warunków udzielania kredytów mieszkaniowych (-83% i -40%). Ponadto banki uważają, że na osłabienie popytu mogą mieć wpływ prognozy odnośnie sytuacji na rynku mieszkaniowym (-12%) i ograniczenie wydatków konsumpcyjnych gospodarstw domowych (-12%) oraz inne czynniki nieobjęte ankietą (-55%), w tym głównie niepewność co do negatywnych skutków pandemii COVID-19.

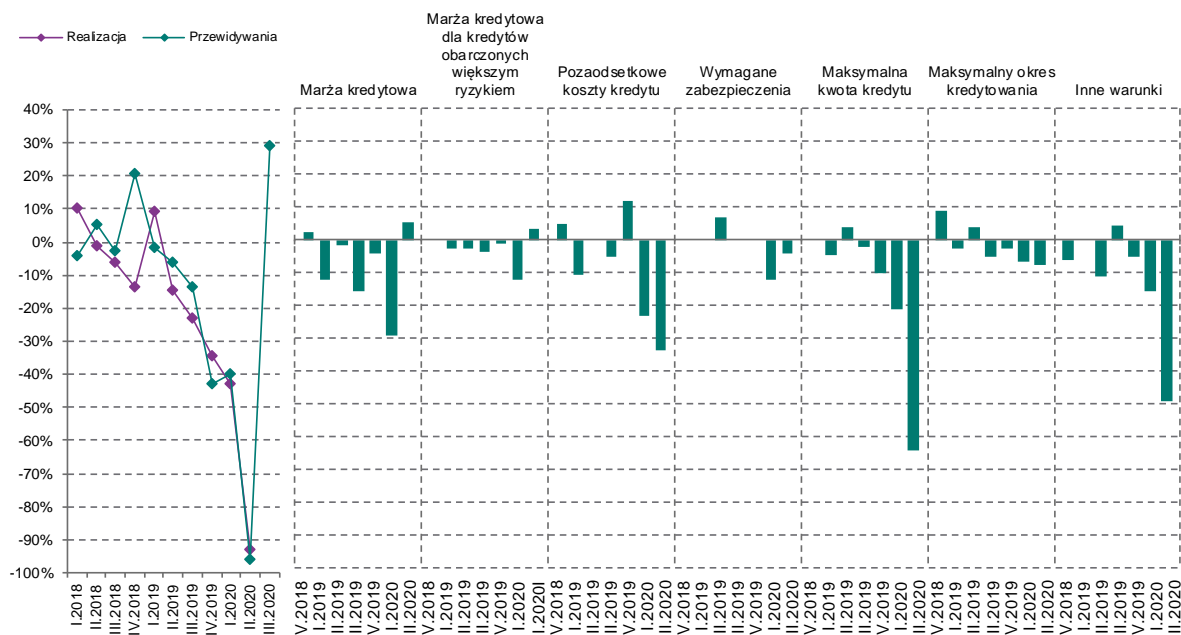
Na III kwartał 2020 r. banki spodziewają się odwrócenia tendencji i złagodzenia polityki kredytowej (46%, zob. wykres 6) przy nieznacznym wzroście popytu na kredyty mieszkaniowe (25%, zob. wykres 8).

Kredyty konsumpcyjne

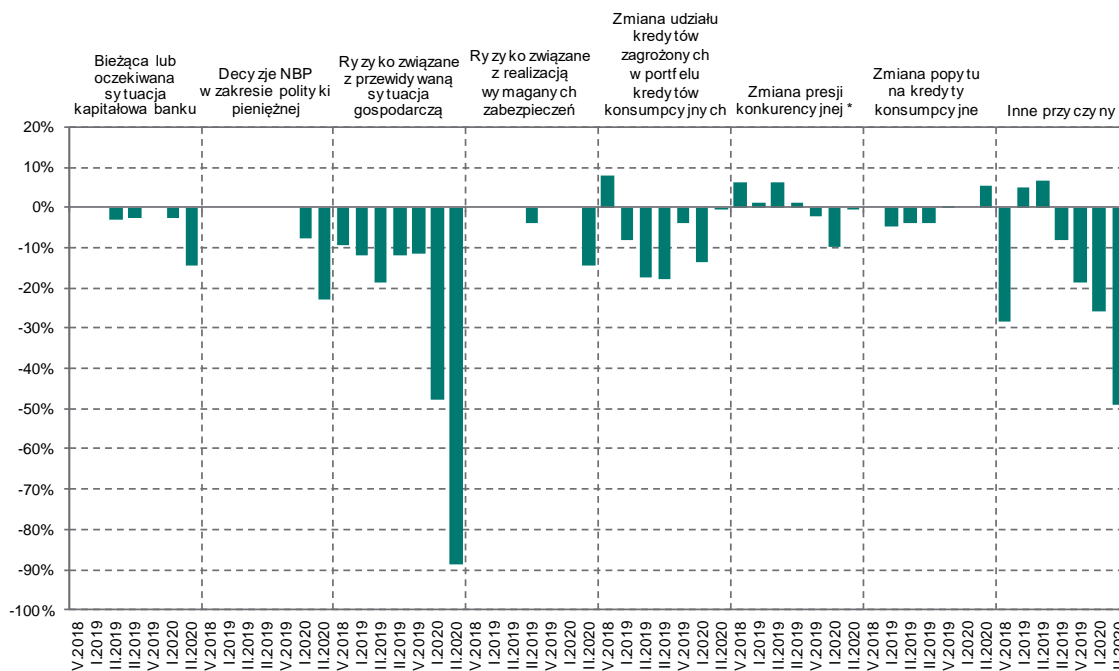
Drugi kwartał 2020 r. był kolejnym okresem silnego zaostrzenia przez banki kryteriów udzielania kredytów konsumpcyjnych (-93%, zob. wykres 9); większość respondentów (około 68%) wskazała na znaczne zaostrzenie. Banki zaostrzyły również większość warunków udzielania kredytów, w tym przede wszystkim obniżyły maksymalną kwotę kredytu (-64%, zob. wykres 9), a także podniosły pozaodsetkowe koszty kredytu (-34%) i skróciły maksymalny okres kredytowania (-8%). Podobnie, jak w przypadku kredytów mieszkaniowych, część banków zaostrzyła parametry oceny zdolności kredytowej, ograniczała udzielanie nowych kredytów do klientów posiadających stabilne i niewrażliwe na oddziaływanie pandemii COVID-19 źródła dochodu oraz niekorzystających z odroczenia płatności z tytułu innych produktów kredytowych. Sygnalizowanie przez banki niewielkich zmian w zakresie marży kredytowej i marży dla kredytów obciążonych większym ryzykiem wynikało z tego, że niektóre z nich nieznacznie je obniżyły (24% i 14%), a inne podniosły (-18% i -11%).

W opinii ankietowanych banków do zaostrzenia polityki kredytowej w segmencie kredytów konsumpcyjnych przyczyniły się przede wszystkim znaczne obawy co do dalszego rozwoju sytuacji gospodarczej (-89%, zob. wykres 10), a także decyzje NBP w zakresie polityki pieniężnej (-23%), pogorszenie się bieżącej i przewidywanej sytuacji kapitałowej banku (-15%) oraz wzrost ryzyka związanego z realizacją wymaganych zabezpieczeń (-15%). Banki zmieniły politykę kredytową także z powodu czynników nieobjętych ankietą (-49%), m.in. zaostrzyły ją ze względu na wzrost ryzyka związanego z oddziaływaniem pandemii COVID-19 oraz pogorszeniem się prognoz rentowności produktów bankowych. Pojedyncze banki wskazały, że spadek popytu na kredyty konsumpcyjne wpłynął na niewielkie złagodzenie polityki kredytowej (5%). Banki nie zauważyły istotnego wpływu presji ze strony innych banków i nie-bankowych instytucji finansowych na kryteria udzielania kredytów konsumpcyjnych.

Wykres 9. Kryteria i warunki udzielania kredytów konsumpcyjnych

Wykres 10. Przyczyny zmian polityki kredytowej – kredyty konsumpcyjne

Banki oceniają zmiany presji konkurencyjnej ze strony: innych banków i niebankowych instytucji finansowych. Na wykresie prezentowana jest średnia arytmetyczna tych ocen.

W II kwartale 2020 r. niemal wszystkie ankietowane banki zaobserwowały pogłębiający się spadek popytu na kredyty konsumpcyjne (procent netto -93%, zob. wykres 11). Banki uzasadniały spadek popytu m.in. pogorszeniem sytuacji gospodarstw domowych (-73%, zob. wykres 11), zaostrzeniem kryteriów i warunków udzielania kredytów konsumpcyjnych (-57% i -43%), jak również spadkiem zapotrzebowania na finansowanie zakupu dóbr trwałego użytku (-38%). W opinii banków na spadek popytu istotny wpływ miała niepewność co do gospodarczych i społecznych skutków rozprzestrzeniania się pandemii COVID-19, tj. utrata miejsc pracy i części dochodów, zamykanie działalności przedsiębiorstw, ograniczanie się gospodarstw domowych do zakupu wyłącznie niezbędnych dóbr konsumpcyjnych.

Wykres 11. Popyt na kredyty konsumpcyjne i przyczyny jego zmian

Informację o przyczynach zmian popytu na kredyt podają wyłącznie banki, które zaobserwowały zmianę popytu.

Na III kwartał 2020 r. banki przewidują odwrócenie aktualnych tendencji i nieznacznego złagodzenia polityki kredytowej (29%, zob. wykres 9). Prognozy banków co do zmian popytu na kredyty konsumpcyjne są zróżnicowane (17%, zob. wykres 11) – niektóre banki oczekują nieznacznego wzrostu (46%), inne natomiast znacznego bądź nieznacznego spadku popytu (-29%).

Załącznik 1

Metodyka

Wyniki ankiet prezentowane są w postaci struktur, tzn. odsetka banków, które wybrały daną opcję odpowiedzi na poszczególne pytania. Odpowiedzi banków są ważone udziałem danego banku w segmencie rynku, którego dotyczy pytanie³.

Znaczenie poszczególnych banków w danym segmencie rynku reprezentują udziały należności danego banku w należnościach wszystkich 24 banków, które odpowiedziały na ankietę, w rozbiciu na poszczególne kategorie należności. Poniższa tabela prezentuje segment rynku, którego dotyczą poszczególne pytania, i kategorię należności, która posłużyła do obliczenia udziałów poszczególnych banków w danym segmencie rynku.

Tabela 1. Segment rynku i odpowiadająca mu kategoria należności uwzględniona przy liczeniu wag

Nr. pytań	Segment rynku	Kategoria należności
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty krótkoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji do 1 roku łącznie z rachunkiem bieżącym
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla małych i średnich przedsiębiorstw	Należności od małych i średnich przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
1, 4, 6, 7	Kredyty długoterminowe dla dużych przedsiębiorstw	Należności od dużych przedsiębiorstw o pierwotnym terminie realizacji powyżej 1 roku
2, 3, 5	Kredyty dla przedsiębiorstw ogółem	Należności ogółem od przedsiębiorstw i spółek państwowych, przedsiębiorstw i spółek prywatnych oraz spółdzielni i przedsiębiorców indywidualnych
8, 9, 10, 13, 14, 16, 17	Kredyty mieszkaniowe dla gospodarstw domowych	Kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych
8, 11, 12, 13, 15, 16, 17	Kredyty konsumpcyjne i inne dla gospodarstw domowych	Należności ogółem od osób prywatnych pomniejszone o kredyty mieszkaniowe dla osób prywatnych

Uwaga: Wszystkie kategorie należności dotyczą rezydentów.

Źródło: NBP.

³ Ważenie odpowiedzi poszczególnych podmiotów jest często stosowanym rozwiązaniem przy opracowywaniu wyników ankiet typu jakościowego. Por. M. Bieć „Test koniunktury. Metody, techniki, doświadczenia”, Prace i materiały Instytutu Rozwoju Gospodarczego, Nr 48, SGH, 1996, str. 71-114.

Poszczególным odpowiedziom przypisywana jest zatem waga, będąca udziałem banku w danym segmencie rynku. Przy liczeniu wag uwzględniono średni stan należności danej kategorii w pierwszym i drugim miesiącu kwartału poprzedzającego kwartał, którego dotyczy ankieta⁴.

Oprócz struktur dla każdej odpowiedzi policzono tzw. procent netto, który jest różnicą między odsetkami odpowiedzi pokazującymi przeciwne kierunki zmian. Wielkość ta pokazuje zatem ogólną tendencję w danym segmencie rynku. Sposób liczenia procentu netto dla poszczególnych pytań zawiera tabela 2.

Tabela 2. Sposób liczenia procentu netto

Nr. pytań	Definicja procentu netto
1, 8	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania kryteriów
2, 9, 11	Różnica między sumą odpowiedzi „znacznie złagodzone” i „nieznacznie złagodzone” a sumą odpowiedzi „znacznie zaostrzone” i „nieznacznie zaostrzone”. Ujemny wskaźnik oznacza tendencję do zaostrzania warunków
3, 10, 12	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na złagodzenie polityki kredytowej” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej” i „nieznaczny wpływ na zaostrzenie polityki kredytowej”. Ujemny wskaźnik oznacza, że dany czynnik w większym stopniu przyczynił się do zaostrzenia niż złagodzenia polityki kredytowej.
4, 13	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrósł znacznie” i „wzrósł nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszył się znacznie” i „zmniejszył się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza wzrost popytu.
5, 14, 15	Różnica między sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na wzrost popytu” i „nieznaczny wpływ na wzrost popytu” a sumą odpowiedzi „znaczny wpływ na spadek popytu” i „nieznaczny wpływ na spadek popytu”. Dodatni wskaźnik oznacza, że dany czynnik oddziaływał na wzrost popytu, ujemny – na spadek.
6, 16	Różnica między sumą odpowiedzi „zostanie znacznie złagodzona” i „zostanie nieznacznie złagodzona” a sumą odpowiedzi „zostanie znacznie zaostrzona” i „zostanie nieznacznie zaostrzona”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwane złagodzenie polityki kredytowej.
7, 17	Różnica między sumą odpowiedzi „wzrośnie znacznie” i „wzrośnie nieznacznie” a sumą odpowiedzi „zmniejszy się znacznie” i „zmniejszy się nieznacznie”. Dodatni wskaźnik oznacza oczekiwany wzrost popytu.

Źródło: NBP.

⁴ Na czas opracowywania wyników ankiety nie są dostępne dane dotyczące stanu należności w poszczególnych bankach w trzecim miesiącu tego kwartału ze względu na ok. trzytygodniowe opóźnienie w raportowaniu.

---

www.nbp.pl

